Паўтараем арфаграфію ў загадках

Урок беларускай мовы ў II класе

Тэма. Паўтарэнне вывучанага

Мэты:

• паўтарыць спосаб праверкі перадачы на пісьме парных па звонкасці і глухасці зычных гукаў перад зычнымі і на канцы слоў;

• паўтарыць правапіс галосных ***о, э, а*** і ***е, ё, я***, галосных пасля няпарных цвёрдых зычных, падоўжаных зычных, раздзяляльных знакаў;

• замацоўваць уменні выдзяляць гукі ў слове, абазначаць іх літарамі ў адпаведнасці з вывучанымі нормамі беларускага правапісу;

• развіваць арфаграфічную пільнасць;

• узбагачаць слоўнікавы запас вучняў назвамі гародніны;

• развіваць мысленне, звязнае маўленне, памяць;

• выхоўваць уважлівасць, сабранасць.

Абсталяванне: індывідуальныя карткі з крыжаванкай, загадкамі, карткі самааналізу.

1. Арганізацыйны момант.

Чуйце, хлопчыкі, дзяўчаткі!
Прапаную вам загадкі
Для гульні цікавай новай —
Трэніроўкі разумовай.
Кандрат Крапіва.

— Сёння на ўроку мы з вамі будзем паўтараць некаторыя правілы правапісу, вывучаныя ў II класе. І ў гэтым нам дапамогуць загадкі.

2. «Загадкавы» слоўнікавы дыктант.

— Спачатку давайце ўспомнім слоўнікавыя словы, якія вы ведаеце. Будзем пісаць слоўнікавы дыктант, але незвычайны — «загадкавы».

Я вам буду загадваць загадкі, а вы запісвайце словы-адгадкі ў крыжаванку. Калі правільна запішыце адгадкі, то даведаецеся, дзе мы апынемся далей.

Кожны вучань запаўняе крыжаванку на індывідуальнай картцы. Адзін вучань запісвае слоўнікавыя словы-адкадкі ў крыжаванку на адваротным баку дошкі.

		1 **г**	а	р	б	у	з	
	2 л	**а**	с	т	а	ў	к	а
		3 **р**	у	к	з	а	к	
	4 д	**о**	ж	д	ж			
5 в	і	**д**	э	л	е	ц		

1. Таўстунчык паласаты
На семечкі багаты,
Абжыўся ў агародзе,
А хвост — вісіць на плоце.
М. Маляўка.

2. Востры хвост,
Нібыта вілы,
Дзіўны выгін маюць крылы.
Прыляціць да нас калі —
Лепіць дом сабе з зямлі.
М. Пазнякоў.

3. Ці малы я, ці вялікі —
Ды заўсёды ўсё ж мяне
Людзі носяць
На спіне.
М. Пазнякоў.

4. Ходзіць па даху,
Па вуліцы, полі...
Ног у яго —
Не палічыш ніколі.
М. Пазнякоў.

5. Кожны дзень са зброяй гэтай
Я палюю на катлеты.
З першай спробы ў іх пацэліць
Вастразубы мой...
А. Церашкова.

Пасля запаўнення крыжаванкі вучні параўноўваць свой запіс з запісам на дошцы, выпраўляюць памылкі.

3. Работа па тэме.

— Вы правільна адгадалі загадкі, запоўнілі крыжаванку і ўжо здагадаліся, што мы будзем «вандраваць» па гародзе.

У гародзе каля градак
Шмат цікавых ёсць загадак.
А хто градкі даглядае,
Той загадкі адгадае.
Р. Барадулін.

Самастойная работа па картках.

Дзецям раздаюцца карткі, на якіх запісаны загадкі.

Варыянт 1

Са стручка
Цягні на гра..ку
Сакавітую адга..ку.
Як гузак
Табе на ло..,
Нечакана вылез...(*боб*).
У. Мазго.

Варыянт 2

Прысеў пад плотам
Рыжы ко..,
Павесіў доўгі хвос..
На пло...(*Гарбуз.*)
М. Пазнякоў.

— Прачытайце загадкі.

— Якія літары трэба пісаць на месцы пропускаў? Чаму? Вусна падбярыце праверачныя словы да слоў з прапушчанымі літарамі.

— Словы-адгадкі запішыце разам з праверачнымі словамі.

— Прачытайце і адгадайце загадку.

На градзе доўгі, з..лёны,
А ў бочцы ён — с..лёны. *(Агурок.)*

— Вызначце месца націску ў словах з прапушчанымі літарамі. Запішыце гэтыя словы, устаўляючы прапушчаныя літары. Растлумачце іх правапіс.

Фізкультхвілінка.

Ладачкі-ладкі!	*Вучні крочаць на месцы і пляскаюць у далоні,*
Мы палолі градкі,	*згінаюць пальцы рук у кулачок і выпрамляюць,*
Мы палолі самі,	*згінаюць пальцы рук у кулачок і выпрамляюць,*
Сваімі рукамі.	*згінаюць пальцы рук у кулачок і выпрамляюць.*
Ад старанай працы	*Вучні падскокваюць на месцы 3 разы.*
Выраслі на градцы:	*Падумаюцца на дыбачкі і паказваюць памер рукамі:*
Вось такія буракі!	*разводзяць рукі ў бакі і апускаюць іх,*
Вось такія агуркі!	*разводзяць рукі ў бакі і апускаюць іх.*
А капусты качаны —	*Вучні на дыбачках цягнуцца як мага вышэй.*
Вось такой велічыні!	*Вучні на дыбачках цягнуцца як мага вышэй.*

І. Муравейка.

— Успомніце цвёрдыя зычныя гукі, якія не маюць парных мяккіх гукаў. Якія галосныя пішуцца пасля іх?

— Паслухайце загадку.

Выспеў на градзе
Белы чарадзей.
Галава — на славу,
Да зубка зубок —
Добрая прыправа,
А завуць ... *(часнок).*
М. Пазнякоў.

— Выразна вымавіце першы гук ў слове-адгадцы. Ён цвёрды ці мяккі?

— Запішыце слова-адгадку. Падкрэсліце галосную літару пасля **ч**.

— Паслухайце загадку.

Як яе не распранаеш,
Ды няма канца і краю.
Не хапае і цярпення,
Нібы ўся яна — з адзення. *(Капуста.)*
А. Зэкаў.

— Назавіце словы з падоўжанымі зычнымі гукамі. Як на пісьме перадаецца падоўжанае вымаўленне гукаў?

— Запішыце словы *адзенне, цярпенне* і падзяліце іх вертыкальнымі лініямі для пераносу.

— Прывядзіце свае прыклады слоў з падоўжанымі зычнымі.

Калектыўная работа па заданні на дошцы.

— Прачытайце загадку, запісаную на дошцы.

Адзін л..е,
Другі п..е,
Трэці расце. *(Дождж, зямля, трава.)*

— Якія словы-адгадкі «дапамагаюць» гародніне вырасці? Чым?

— Ці дапамагаеце вы бацькам, дзядулям і бабулям даглядаць гародніну? Як вы гэта робіце?

— Запішыце загадку, устаўляючы раздзяляльны ***ь*** або апостраф. Растлумачце іх правапіс.

4. Абагульненне і замацаванне па кантрольных пытаннях.

— Як праверыць правапіс слоў з парнымі звонкімі ці глухімі гукамі на канцы ці ў сярэдзіне слова?

— Якая літара пішацца замест ***е, ё*** ў першым складзе перад націскам?

— Калі ў беларускай мове пішуцца літары ***о, э–а***?

— Якія зычныя гукі ў беларускай мове заўсёды цвёрдыя? Якія галосныя літары пішуцца пасля літар ***р, ж, ш, ч, ц*** і спалучэння літар ***дж***?

— Якія зычныя гукі ў беларускай мове могуць падаўжацца? Як на пісьме перадаецца падоўжанае вымаўленне зычных гукаў?

— Раскажыце правіла правапісу апостафа і раздзяляльнага ***ь***.

5. Самааналіз ведаў.

Кожны вучань атрымлівае картку самааналізу.

Прозвішча і імя вучня ____________		
1	Парныя звонкія і глухія зычныя	
2	***е, ё — я***	
3	***о, э — а***	
4	Галосныя пасля няпарных цвёрдых зычных	
5	Падоўжаныя зычныя	
6	Апостраф і раздзяляльны ***ь***	

— Паспрабуйце вызначыць свой узровень валодання правіламі, якія мы паўтаралі сёння на ўроку.

Настаўнік тлумачыць пастаноўку пэўнага знака:

+ ведаю правіла і не раблю памылак пры яго выкарыстанні.
? ведаю правіла, але ўзнікаюць цяжкасці на пісьме.
– раблю шмат памылак на гэта правіла.

Вучні запаўняюць картку самааналізу.

6. Падвядзенне вынікаў урока.

Н. М. Антановіч, *выкладчык кафедры беларускага і рускага моваазнаўства БГПУ імя Максіма Танка*